

Olje- og energidepartementet
Akersgata 59, Postboks 8148 Dep.
0033 Oslo

Sted:
Trondheim

Dato
27. mai 2015

Vår ref.
15/00712-2
Deres ref.
Høringsnotat
av 15.04.2015

Høringsuttalelse til forslag om endringer i energiloven

Innledning

Olje- og energidepartementet har sendt på høring et forslag om endringer i energiloven som blant annet inkluderer et krav om selskapsmessig og funksjonelt skille mellom strømnnettvirksomhet og annen virksomhet for alle nettselskap med inntektsramme. TrønderEnergi Nett AS, heretter TEN, ønsker å knytte enkelte kommentarer til departementets forslag.

Selskapsmessig og funksjonelt skille

Energiloven §§ 4-6 og 4-7 ble tilføyd ved lov 30 juni 2006 nr. 59 og vedrører krav til nettselskapenes nøytralitet i samsvar med Europaparlaments- og Rådskonferensdirektiv 2003/54/EF artikkel 15 (elektrisitetsdirektiv II). Energiloven § 4-6 vedrører krav til selskapsmessig skille, mens energiloven § 4-7 vedrører krav til funksjonelt skille. Formålet med bestemmelsene i §§ 4-6 og 4-7 er blant annet å forhindre en sammenblanding av monopolvirksomhet og konkurranseutsatt virksomhet i vertikalt integrerte foretak. Vertikal integrasjon i kraftmarkedet vurderes ofte som uheldig i hovedsak fordi nettfunksjonen ikke fungerer tilstrekkelig uavhengig og nøytralt overfor konkurranseutsatte virksomheter og forbrukerne. Kravene i energiloven gjelder imidlertid bare for selskaper med over 100 000 nettkunder.

Departementet foreslår i høringsbrevet å endre loven slik at alle nettselskaper med inntektsramme må gjennomføre et selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nettvirksomheten og øvrig virksomhet. TEN støtter departementets forslag, og vil som begrunnelse for vår støtte vektlegge enkelte regulatoriske forhold, økonomiske forhold, strukturelle forhold og forhold knyttet til nøytralitet.

Regulatoriske forhold - likhet for loven

I dag er det bare sju nettselskaper som er omfattet av både §§ 4-6 og 4-7 siden bestemmelsene begrenses til selskaper med over 100 000 nettkunder. Konsekvensen er således at det ikke er like regler for selskaper som driver nettvirksomhet.

Det er ingen rimelig begrunnelse for at selskaper med under 100.000 kunder skal underlegges andre krav enn selskaper med over 100.000 kunder. Når nettvirksomheten dessuten er underlagt særskilt økonomisk regulering der inntektene og lønnsomheten til det enkelte selskap er bestemt av andre selskapers kostnader er det essensielt at selskapene har like rammevilkår.

TrønderEnergi Nett AS

Telefon: 07250
Telefaks: 73 54 16 50

Postadresse:
Postboks 9480 Sluppen
7496 Trondheim

Besøksadresse:
Kløbbeveien 118
7031 Trondheim

www.tronderenerginett.no
firmapost@tronderenerginett.no
Org.nr: NO 978 631 029 MVA

Reiten utvalgets rapport «Et bedre organisert strømnett» påpeker at en sammenblanding av monopolvirksomhet og konkurranseutsatt virksomhet ikke bare aktuelle for dem som i dag er underlagt et krav om et selskapsmessig og funksjonelt skille, men også for selskapene som i dag ikke er underlagt et slikt skille.

Økonomiske forhold – kostnader i nettet

NVE har analyser som viser at de selskapene som i dag er underlagt krav om selskapsmessig og funksjonelt skille har høyest avkastning, sammenlignet med andre nettselskaper. NVEs analyser viser også at selskaper som har kraftproduksjon og/eller kraftomsetning i tillegg til nettvirksomheten har høyere kostnader per km nett enn rene nettselskaper og at nettselskaper som driver televirksomhet er mindre effektive enn de som ikke gjør det.

Dette betyr at kostnadene i nettet og således tariffene som nettkundene betaler er høyere enn de burde være.

Strukturelle forhold – stordriftsfordeler og fremtidens kraftnett

Det er betydelige stordriftsfordeler i flere av nettselskapenes forretningsprosesser. Dagens nettstruktur består av mange små, og relativt få store aktører. Det er dermed betydelige urealiserte stordriftsfordeler som vil høstes ved eventuelle strukturendringer i bransjen. Manglende krav til nøytralitet i regelverket og manglende likebehandling av aktørene kan forhindre rasjonelle strukturendringer, blant annet siden et eventuell salg av en vertikalt integrert nettvirksomhet gjør at den konkurranseutsatte delen av virksomheten mister en mulig fordel.

De langsiktige mulighetene og utfordringene i kraftsystemet er delvis knyttet til mer komplisert styring av systemet som følge av økt markedsintegrasjon, større andel desentral og ikke regulerbar produksjon og mer aktive forbrukere. Nettselskapene vil i fremtiden måtte forholde seg til økende krav til beredskap, økende krav til koordinering av driften og utviklingen av kraftnettet, økende krav til investeringer og kapitaltilgang, økende krav til kvalitet i drift og vedlikehold, økende krav til integrasjon av smarte løsninger og IKT i tradisjonell nettdrift og økende krav til datakvalitet. De utfordringene nettselskapene står overfor krever en organisering og struktur som legger til rette for mer effektiv utnyttelse av kompetanse, teknologi og kapital.

Nøytralitet – koordinering og nettselskapenes rolle i fremtiden

Departementet mener det kan være store nøytralitetsutfordringer ved å gi utvidede driftsoppgaver eller systemtjenester til en koordinerende DSO tilhørende et konsern som også driver produksjon/omsetning av elektrisk energi. Gjennomføringen av et funksjonelt- og selskapsmessig skille er i dette perspektivet en forutsetning for tilliten og troverdigheten til en slik DSO-modell. TEN kan til dels støtte departementets vurderinger, men ser at Energi Norge har enkelte synspunkter i sitt hørings svar som også er relevante.

Annen virksomhet og utnyttelse av nettselskapenes ressurser

Departementet foreslår å endre ordlyden i energiloven § 4-6 første ledd slik at kravet til funksjonelt og selskapsmessig skille skjerpes gjennom å kreve at nettvirksomheten ikke bare skiller fra produksjon og omsetning av elektrisk energi, men også fra annen virksomhet. Nettselskapene skal heller ikke i fremtiden kunne ha kontroll over foretak som driver annen virksomhet.

Det er noe uklart hva som menes med «annen virksomhet» i forslag til ny § 4-6 og hvordan bestemmelsen skal fortolkes og betydningen av kontroll kan også ha relevans for hvordan nettselskapene skal kunne organisere seg i fremtiden. I høringsdokumentet defineres «annen virksomhet» som levering av varer og tjenester i konkurranse med andre aktører. TEN formoder at departementet ikke ønsker å regulere utøvelse av typiske fellestjenester som utøves i et konsern som f.eks. regnskapstjenester, post, lønn, HR etc. TEN anser forslaget til departementet må vurderes i sammenheng med forslagene til endringer av § 2-8 sjetten ledd FOR-1999-03-11 nr. 302

(kontrollforskriften) i NVEs høringsdokument 4:2014. Etter TENs oppfatning er det formålstjenlig om det er bestemmelsene i kontrollforskriften som setter rammer for leveranser av varer- og tjenester i et konsern.

TEN formoder også at departementet ikke har som siktemål å begrense utbredelsen av rasjonelle og fremtidsrettede former for nettorganisering, som f.eks. Validér AS. Validér er en tjenesteleverandør som eies av 25 ulike nettselskaper fra hele landet. Formålet med Validér AS er å sikre en fremtidsrettet og kostnadseffektiv drift av AMS. Validér skal forvalte og drifte sentralsystemet for innsamling og behandling av alle måledata fra de nye automatiske strømmålerne som de 25 samarbeidende nettselskapene skal ha installert hos kundene sine innen 1. januar 2019. Validér skal levere tjenester som effektiviserer og sikrer prosesser relatert til smarte strømmålere som innsamling, prosessering og analyse av målerdata. Selskapet vil implementere og støtte integrasjon av Sentralsystemet med elhub.no og nettselskapene, med kundeinformasjonssystemer (KIS) og nettinformasjonssystemer (NIS). Samarbeidet forventes å gi betydelige gevinster i reduserte investeringskostnader og ikke minst reduserte årlige driftskostnader sammenlignet med separat drift, og dermed bidra til lave kostnader for nettselskapene og lav nettleie for kundene.

I forslaget til nytt § 4-6 andre ledd fremgår det at første ledd ikke skal være til hinder for ulike former for samarbeid. Det foreslås videre at departementet i forskrift kan fastsette nærmere bestemmelser om nettforetakets adgang til å selge eller leie ut egen kapasitet, herunder driftskontrollfunksjoner, ved overskuddskapasitet og i beredskapssituasjoner. Dermed virker det som at Valider – selv om det defineres som annen virksomhet og rammes av kontrollbegrepet i forslag til ny § 4-6, trolig vil kunne videreføres i en eller annen form. TEN ber departementet vurdere på nytt om det er rasjonelt å innføre en streng fortolkning av annen virksomhet og kontroll i ny § 4-6 som vanskeliggjør samarbeid i gjennom aksjeselskapsformatet.

Det er positivt at departementet presiserer at bestemmelsene i § 4-6 første ledd ikke skal være til hinder for ulike former for samarbeid. Det er særlig viktig at regelverket som innføres ikke hindrer eller begrenser samarbeid mellom ulike nettselskaper og at nettselskapene fremdeles har muligheten til å leie ut egen kapasitet i beredskapssituasjoner og utnytte eventuell overskuddskapasitet og spesialkompetanse. TEN har i økende grad sett nytten av og tatt initiativ til kostnadsbesparende og effektivitetsfremmende samarbeidsløsninger for de ulike nettrelaterte forretningsprosessene. Samarbeid er helt avgjørende for å møte en situasjon der driften av nettet forventes å bli mer sammensatt og faglig krevende. Dette gjelder både for små og store selskaper. Som et alternativ til oppkjøp og sammenslåinger kan selskaper velge å ta ut samdrifts- og stordriftsfordeler gjennom ulike samarbeidsløsninger.

TEN har en lang tradisjon for å assistere andre selskaper med spesialisttjenester og utføre særlig krevende forretningsprosesser mot betaling. Et eksempel på dette er det å finne feil på kabler. Dette krever dyrt og avansert utstyr og spisskompetanse. TEN har bygd opp denne kompetansen, noe som også kommer andre nettselskaper rundt oss til gode. TEN kjøper også slike tjenester fra andre nettselskaper. Dette er med på å holde kvaliteten i nettet oppe og kostnadene nede. Dermed blir slike særlige ressurser utnyttet på en effektiv måte til glede og nytte for kundene i nettet. Så lenge nettselskapene har ønske og kapasitet til å utføre denne type tjenester er det lite rasjonelt å begrense slik aktivitet – eller innføre et regelverk som kompliserer eller gjør det ulønnsomt eller særlig vanskelig å utføre slike funksjoner i fremtiden.

Som drøftelsen over viser vil forslagene til departementet medføre behov for enkelte tilpasninger, f.eks. for Valider AS. Men så lenge det er uklareheter rundt innholdet i en eventuell forskrift som skal regulere nettselskapenes adgang til å selge eller leie ut kapasitet, er det vanskelig å ta stilling til departementets forslag fullt ut.

Forenklingsarbeidet er ett av hovedsatsingsområdene til den sittende regjeringen, og det uttalte målet til regjeringen er å redusere næringslivets kostnader ved å etterleve myndighetspålagte

rapporteringskrav og skape en enklere hverdag for folk flest gjennom forenkling av lover og regler. TEN antar derfor at departementet ikke vil foreslå å forskriftsfeste krav som forhindrer innovative og effektive organisasjons- og samarbeidsformer, som er kostnadsdrivende og gjør det vanskeligere å utnytte nettselskapenes ressurser i fremtiden.

Med vennlig hilsen

TrønderEnergi Nett AS

Bård O. Uthus

nettdirektør